

3. Кузів М. З. Рольові ігри на занятті з іноземної мови як метод навчання іншомовної комунікації. *Наукові записки, серія «Філологічна»*. 2012. № 25. С.196-197. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/download/1065/920/>

4. Богів Е., Кабаці М. Рольова гра як засіб пізнавальної діяльності на уроках німецької мови професійного спрямування у вищих закладах освіти. *Наукові записки, серія «Педагогічні науки»*. № 147. С.152-155.

Науковий керівник: к. пед. н. Титаренко О. І.

Гончар І. О.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ЛЕКСИКА НА ПОЗНАЧЕННЯ ПАРАЛІНГВІСТИЧНИХ ДІЙ У НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ТЕКСТІ

Під час безпосереднього живого спілкування ми часто використовуємо невербальні сигнали, також відомі як паралінгвістичні засоби. Вони виникають на різних етапах використання мови. Наприклад, при переході від внутрішнього до зовнішнього мовлення, шукаючи потрібні слова, люди звертаються до пошукових чи пошуково-описуючих жестів, мімічних явищ, які несуть певну інформацію співрозмовнику. Різноманітні паралінгвістичні явища можуть виникати на етапі контролю за якістю висловлення. Припустившись помилки, мовець обриває своє мовлення, робить заперечний жест чи інші специфічні жести, шукає більш відповідних мовних засобів для реалізації повідомлення, що викликає появу пробних пошукових ходів, пауз, певних видів жестів.

Часто паралінгвістичні засоби вживаються цілеспрямовано, для досягнення певного ефекту: приховати свої справжні думки, почуття, емоції, створити відповідний настрій у слухача, вплинути на його поведінку.

Однак залучення паралінгвістичних засобів до участі в комунікації диктується не вичерпністю мовної системи, а лише обставинами зовнішнього порядку, пов'язаними з характером комунікації. До таких обставин можуть належати, наприклад, дотримання певного темпу діалогу, застосування різноманітних мнемонічних прийомів для забезпечення повного розуміння висловлювання.

Одночасне використання вербальних і невербальних засобів обумовлене прагненням конкретизувати інформацію, зробити її виразнішою і значущою з тим, щоб впливати на співбесідника. Але і передуюче вживання жестів виконує прогнозує завдання комунікативної установки. Так, наприклад, маючи намір повідомити співбесідникові конфіденційну інформацію, мовець подається всім корпусом уперед або вбік, скорочуючи відстань між ними, і вимовляє: «*У мене є до вас розмова*». Невербальна поведінка наче прогнозує вербальну інформацію. Передуючі жести словам пояснюється іноді тим, що мовцеві вибрати потрібний жест легше, ніж слово, оскільки лексичних одиниць значно більше. Психологічні експерименти показали, що деякі наші жести пов'язані з труднощами породження мови. Звідси був зроблений висновок про те, що жести є свого роду програмуванням лексики в мові, вони допомагають передбачати ще невисловлену думку.

При самостійному функціонуванні невербальні засоби, так само як і слова, передають закінчений сенс, тобто формують цілісний вислів. Ці вислови можуть бути інтерпретовані вербальними засобами, наприклад:

- вказати пальцем чи очима на об'єкт з метою зазначення його знаходження – «*Онде*», «*Beide zeigten mit ihren Augen dorthin, wo die Gefangenen kauerten*»;
- поманити до себе кого-небудь зігнутих вказівним пальцем – «*Підійди сюди*»;
- поглядом вказати на двері – «*Давай вийдемо*»;
- кивання головою чи посмішка – «*Згода*», «*Eine energische Handbewegung. — Also, bist einverstanden, — bestätigte Valentin*»;
- покачування рукою чи ногою, що виражає нетерплячість: «*Er unterbrach, mit Ungeduld hob seine Hand*»;

- биття себе в груди, щоб доказати свою чесність, наприклад, «*Er legte die Hand auf die Brust — Mein Ehrenwort*» та ін.

Отже, в самостійному вживанні невербальні засоби функціонують подібно до вербальних висловів — однослівних і неоднослівних.

Щодо писемного мовлення або літературних творів, паралінгвістичні засоби набувають тут важливішого значення, порівняно з живим спілкуванням. У процесі живого діалогу, який часто є імпровізаційним, паралінгвістичні засоби можуть носити випадковий характер. Натомість у художньому тексті всі засоби, використані автором, повинні слугувати загальній ідеї, розкриттю образів, тобто становити певну цілісність та завершеність, наприклад: «*Wem? Wir? Er nickte langsam*» або «*Und wenn nicht? Er zeigte mir seinen Zeigefingern einen Galgen*». Слід враховувати тісний зв'язок між вербальними та невербальними засобами в процесі спілкування героїв твору та забезпечувати їх відповідність одне одному, або (у разі художньої необхідності) – невідповідність, наприклад «*Er tat erstaunt und verlegen. Sie lächelte, beruhigend*»).

Саме тому можна зробити висновок, що невербальні засоби ми використовуємо на будь-яких рівнях комунікації, що допомагає нам зробити спілкування більш емоційним, насиченим та інформативним. А в авторських творах паралінгвістичні засоби забезпечують максимальну образність та глибину переданої ситуації, що дозволяє читачеві близько й повноцінно сприйняти зміст написаного.

Список використаних джерел:

1. Горелов И.Н. Невербальные компоненты коммуникации. – М., 1980.
2. Крейдлин Г.Е. Механизмы взаимодействия невербальных и вербальных единиц в диалоге: Жестовые ударения // Диалог : междунар. конф. – М., 2006.
3. Панченко І. Б. Місце і роль паралінгвістичних засобів у процесі спілкування. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/664/1/1D737CE9.pdf>

Науковий керівник: к. філ. н. Ганечко В. В.

Дяченко Н. Ю.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ НІМЕЦЬКОЇ І УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

У сучасному суспільстві, при мовному та культурному різноманітті нашої планети, дедалі більше зростає потреба у комунікації, взаємодії та співпраці між країнами та людьми з різними мовами та культурними традиціями і звичайно ж у дослідженні мов, зокрема фразеологізмів німецької і української.

Дослідники стверджують, що фразеологію будь-якої мови варто вважати справжньою скарбницею народу, в якій відображається внутрішній світ, історія, звичаї, традиції й культура, автентичність народу, який говорить тією чи іншою мовою. Відомо, що фразеологія відносно нова мовознавча дисципліна, періодом її розквіту стала друга половина ХХ ст. Крім того, дослідженням стійких словосполучень цікавилися німецькі та українські дослідники досить давно. На матеріалі української мови свої дослідження проводили такі відомі дослідники як: І. Білодід, Л. Скрипник, Л. Авксентьев, В. Ужченко та інші. Якщо ж говорити про німецьких дослідників, варто згадати відомого німецького науковця Ф. Зайлера та його відому працю першої половини ХХ століття – «Німецька фразеологія», де він виділяє в окремі групи прислів'я, приказки і власне фразеологізми (наприклад: *im Trüben fischen, Öl ins Feuer gießen, an den Bettelstab kommen*), афоризми, крилаті вислови, парні сполуки слів [5, с. 8].

Дослідженням народноетимологічного переосмислення ФО у німецькій мові займалась С. М. Солдатова. У генетичному аспекті народноетимологічні фразеологізми сучасної німецької мови поділяються на дві групи: власне німецькі та запозиченні. Згадані фразеологізми, які увійшли до фразеологічного складу німецької мови, пов'язані з